

суспільства. А в динамічно змішаному суспільстві, як відомо, це схилятиме до систематичного оновлення змісту і форм навчання, максимально пильного ставлення до нового.

Доведено, що інноваційна діяльність у закладах вищої освіти – вагома відповідь на різні виклики сучасності, які обумовлені переходом суспільства до інноваційного розвитку, тому вони і визначають гнучкість системи освіти, реалізацію транснаціональних та конкурентоспроможних освітніх національних проєктів. Імплементация інноваційної діяльності є запорукою конкурентоспроможності національної освіти та її здатності творити інноваційну людину.

Список використаних джерел

1. Сірий Є.В. Інноваційний розвиток освіти в Україні: розгортання проблеми та засадницькі орієнтири, 2010. 14 с.
2. Шарата Н. Г. Інноваційність в освіті – ознака сучасності. 2012. 4 с.
3. Клімова Г.П. Інноваційний розвиток вищої освіти України : методологічний аспект аналізу, 2013. 15 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К. : Освіта, 1997. 400 с.
5. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : Монографія. К. : Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. 380 с.
6. Кожем'якіна С.М. Інноваційна діяльність вищих навчальних закладів України : макроекономічна оцінка, 2016. №6. 30 с.

Валерія МАКУШЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Останнім десятиліттям затребуваність польської вищої освіти значно зросла. Причому не лише серед молоді самої Польщі, але і її найближчих сусідів – України та й інших європейських країн. Система вищої освіти, що склалася в Польщі, повною мірою відповідає вимогам Європейського Союзу, а дипломи випускників польських закладів вищої освіти визнані у всіх країнах ЄС.

Зважаючи на структуру, що постійно розвивається, проблема вивчення функціонування системи вищої освіти в Польщі викликає особливий інтерес як в українських, так і в польських вчених В. Банашак, М. Гавран, І. Голуб, Л. Загоруйко, Г. Іздебські, М. Квіск, М. Карпуленко, Ю. Лісневська, К. Павловський, А. Радван, М. Чапка та інші.

На сучасному етапі розвитку суспільства польський уряд приділяє значну увагу вдосконаленню та розвитку системи вищої освіти в країні, розуміючи, що саме тут криється значний потенціал для розвитку країни. Правовою основою вищої освіти в Польщі є ст. 70 Конституції Республіки Польща, в якій йдеться про право кожного на освіту, причому для дітей до 18 років воно є обов'язковим [2]. Державні органи надають громадянам загальний та рівний доступ до освіти. Для цього вони створюють та підтримують системи індивідуальної фінансової та організаційної допомоги учням та студентам.

Мета статті – схарактеризувати особливості функціонування вищої освіти в Польщі на основі аналізу законів про вищу освіту республіки. Розглянути особливості вступних компаній, терміни проходження навчання, пільги студентів, а також стипендії.

Маємо підкреслити, що існуюча нині система вищої освіти Польщі склалася внаслідок багаторазового реформування, проб та помилок, наукових дискусій та експериментів. На сьогоднішній день у країні працюють як державні, так і недержавні заклади вищої освіти. Принципи функціонування вищої освіти визначаються чинним

Законом від 20 липня 2018 р. (Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) [1]. Чинний закон у Польщі часто називають Конституцією для науки, або Законом 2.0. І справді, за своєю значимістю цей документ, який істотно змінив систему освіти сучасної Польщі отримав право на таку назву. Подібний закон давно очікувався академічним співтовариством країни, обговорювалися можливі напрямки реформ. Академічна спільнота не тільки дала поштовх для створення комплексної реформи польської вищої освіти та науки, але і безпосередньо брала участь у процесі створення цього закону. Тому ухвалена Конституція для науки знайшла настільки однозначну підтримку всього академічного співтовариства країни. Вже у преамбулі Закону звертається увагу на важливість прагнення до істини та передачі знань з покоління в покоління, на «фундаментальну роль науки в створення цивілізації» [1].

Вступ закону про вищу освіту передбачає, що обов'язком державної влади є створення оптимальних умов для свободи наукових досліджень та художньої творчості, свободи викладання та автономії наукової спільноти. Преамбула також передбачає, що кожен учений відповідає за якість і достовірність проведених досліджень, і навіть за виховання підростаючого покоління. Навпаки, перед університетами та іншими науководослідними інститутами ставиться завдання: зробити внесок в інноваційний розвиток економіки, розвиток культури і виробити моральні стандарти в суспільного життя [1].

Введення в життя нового закону про освіту дозволило можливість підтвердження ефективності навчання для осіб з досвідом роботи. Це означає, що тепер вони можуть скоротити свій термін навчання, представивши документи про наявну кваліфікацію, отриману за місцем роботи. Крім того, закон передбачає, що нестационарне навчання може тривати довше, ніж відповідне стаціонарне навчання, наприклад, 1 семестр [3, с. 25].

Навчання у Польщі має свої особливості та дещо відрізняється від звичної для українських студентів, оскільки здійснюється за європейською системою, тому розглянемо детальніше:

1. Перша особливість – наявність двох вступних кампаній протягом року. Такий підхід дозволяє не витратити час, а подати документи з відстрочкою у півроку, і здобути вищу освіту, пройшовши навчання в польських закладах вищої освіти, навіть із запізненнями на першу сесію. Літня вступна кампанія наступного року починається з жовтня поточного року та триває до серпня року надходження. Зимова кампанія менш масштабна і триває з січня до лютого включно;

2. Друга – терміни проходження навчання у польських вишах варто акцентувати увагу, що навчання в польських закладах вищої освіти засноване на Болонській декларації і передбачає навчання на рівні бакалаврату (перший ступінь) та магістратури (другий ступінь) або суміщеної магістратури (сумісне навчання без поділу на щаблі) у очній або заочній формі [3, с. 23]. Тривалість навчання на першому ступені становить 6 семестрів (для інженерних напрямків – 7 семестрів); на другий щаблі – від 3 до 5 семестрів; а на суміщеній магістерській програмі – від 9 до 12 семестрів [1]. Як і насамперед, основою для вступу на перший ступінь навчання (бакалаврат) має стати іспит на атестат зрілості, але університет зможе призначити вступний іспит з предметів, які не охоплені іспитом на атестат зрілості або, якщо це необхідно, для перевірки художніх здібностей або фізичної підготовленості абітурієнта. Під час вступу абітурієнта на навчання університет повинен надати йому повний каталог та суму оплати, яку студент має заплатити у рамках навчання, якщо йдеться про платне навчання;

3. Третя – дипломи польських навчальних закладів визнаються у всіх країнах Європи та більшості країн світу, при цьому не потрібне додаткове їх підтвердження [3, с. 27]. В польських закладах вищої освіти навчання розраховане не лише на тих, хто може навчатися вдень, а й на тих, хто працює в цей час. Тому є декілька форм навчання, що дозволяють здобути освіту в будь-якій ситуації. Денна (може бути

платною або безкоштовною) – у будні дні, з одним вихідним для самостійної підготовки. Вечіря (тільки платна) – той самий графік, але увечері. Заочна (тільки платна) – заняття проводяться двічі на місяць у суботу та неділю.

Присвоєння студенту певної спеціалізації виробляється пізніше ніж із другого року навчання. Закон визначив також зміни у управлінні вузом. Відповідно до Конституції для науки, керівним органом державної вищої школи (університету), крім ректора та сенату, буде також рада вузу [2]. До його складу входить 6-8 осіб, обираються сенатом університету, та голова студентського самоврядування.

Система вищої освіти Польщі передбачає, що для студентів буде збережено 50-відсоткову пільгу на оплату громадського транспорту. Студенти можуть отримувати різні види стипендій відповідно до результатів їх навчання за підсумками семестру та учбового року. Відповідно до закону студент може отримати студентський кредит на освіту на пільгових умовах (0,5-0,75%) але не більше одного разу і на термін трохи більше 6 років [1].

Закон чітко визначає також категорії науково-педагогічних кадрів вишів. У ньому перераховано чотири різні посади академічних викладачів: професор (це може бути людина з званням професора), професор університету (це може бути, наприклад, докор з науковими чи дидактичними досягненнями), ад'юнкт (доцент) – як правило, це люди, які мають як мінімум докторський ступінь, і помічник (це може бути магістр).

Здійснене дослідження особливостей польської вищої освіти дає можливість зробити висновки про терміни проходження навчання та його рівні, особливості диплому польських навчальних закладів, стипендії республіки та посади академічних викладачів.

Список використаних джерел

1. Закон «Про вищу освіту і науку» від 20 липня 2018 року. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001668/U/D20181668Lj.pdf>
2. Конституція Республіки Польща, ст.70. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>
3. Lisnevskaya Y. A. Reform of higher education in Poland. Context of the bologna process. *Public Administration Aspects*, 6(9), 2018. P. 23–31.

Аліна ПАРХОМЕНКО

РОЗВИТОК АВТОНОМІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У наш час дуже важливим є питання автономії у закладах вищої освіти. Нині це питання є дуже актуальним та багато науковців звертаються до нього. Автономія – це право особи освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності та незалежності. Вона підвищує відповідальність керівника закладу освіти за прийняття тих чи інших рішень та розглядається як привілей, який надається тільки обраним.

Дослідження в цій галузі проводили такі науковці: О. Воробйова, О. Гаращук, Т. Горещька, К. Гунченко, Н. Дем'яненко, Л. Зеленська, С. Калашнікова, І. Каленюк, О. Коваленко, В. Луговий, А. Половченя, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, В. Ткаченко. Особливе значення мають праці Л. Васечко, О. Гаращук, К. Гунченко, А. Половченя. Вони розглядали питання розширення автономії вищих навчальних закладів, оновлення стандартів вищої освіти, вплив сучасних факторів на розвиток вищої освіти.

Метою публікації є визначення рівня розвитку та перспектив автономії у закладах вищої освіти.

Університетська автономія з'явилася в Середньовіччі і Західній Європі. Середньовічні університети, як правило, мали чотири факультети: «вільних мистецтв»,